

INNEHÅLL

INLEDNING	2
ARBETSBESKRIVNING FÖR DEN OPERATIVA ENHETEN I KRISGRUPPEN	3-4
BROMMA GYMNASIUMS KRISGRUPP	5
TELEFONNUMMER VID AKUTÅTGÄRDER	6-7
TELEFONNUMMER TILL TROSSAMFUND	8
RELATION MED MASSMEDIA	9
KRISSITUATIONER	
- Bombhot - Brand - Gas	10-11
- Våld - Våld mot personal - obehöriga besök	12
- Drogpåverkan /langning.....	13
- Kränkande särbehandling	14-15
- Dödsfall och sorg	16
- Samtal med klassen.....	17-20
STRESSREAKTIONER	21
OMHÄNDERTAGANDE VID OLYCKSFALL	22
ABC - FÖRSTA HJÄLPEN	23-24
SVÅRARE OLYCKSFALL OCH AKUT SJUKDOM (Bilaga nr.1)	25-28
- Allergisk/anafylaktisk chock	
- Astmaanfall	
- Avskuret finger	
- Benbrott	
- Blödning, stora sår	
- Brännskada	
- Diabetes	
- El-olyckor	
- Epilepsi/krampanfall	
- Förgiftning	
- Hjärnskakning	
- Köldskada	
- Näsblod	
- Stukning, vrickning, muskelskador	
- Svimning/medvetlöshet	
- ”Sätta i halsen” - Främmande föremål i luftvägarna	
- Tandskada	
- Ögonskada	
UTRYMNINGSPLAN – OCH LOKALPLAN	29
KARTA ÖVER SKOLAN MED UPPSAMLINGSPLATSER (Bilaga nr.2)	30
ÖVRIGT	31
ANTECKNINGAR	32

INLEDNING

Detta är en handlingsplan för kris- och katastrofsituationer på Bromma gymnasium och avser all verksamhet inom skolenheten. Planen innehåller konkreta råd och anvisningar för hantering av de oväntade händelser som kan uppstå på en skola.

Samtliga skolor i Stockholm är skyldiga att ha en krisgrupp och skolans krisgrupp inträder som ledningsgrupp vid en eventuell händelse. På sidan nio anges vilka som ingår i denna grupp.

Det är brukligt att skilja på kris och katastrof. Med kris avses händelser som kan inträffa i vardagen på en skola som olyckor av olika slag. Katastrof anger att händelsen är omfattande och orsakar stort mänskligt lidande, där sedvanliga insatser inte räcker till.

Handlingsplanen skall fortlöpande förankras på APT så att innehållet och handlingsalternativen är väl kända om en olycka skulle inträffa. Synpunkter på förbättringar av handlingsplanen kan lämnas till någon i krisgruppen.

Peter Lyth
Rektor

Arbetsbeskrivning för den operativa enheten i krisledningsgruppen på Bromma gymnasium

Den operativa enheten på Bromma gymnasium består av 1 rektor, 2 biträdande rektorer

1 skolintendent, 2 kanslist, 1 skolsköterska, 1 kurator, 1 vaktmästare.

Arbetsuppgifterna fördelas i möjligaste mån efter var och ens yrkesuppgifter.

Flödesschema:

1. Operativa enheten (OpE) tar emot inkommande telefonsamtal från ex. sjukhus, polis, föräldrar, myndigheter, grannar osv.
2. OpE lämnar vidare information till krisledare (1 o 2), infoenheten samt kommer med förslag till åtgärder och beslut.
3. Beslut tas av krisledare.
4. OpE genomför beslut som krisledarna bedömer är den operativa enhetens uppgift.

Under krisarbetets gång tar var och en i enheten också självständiga beslut utifrån sin professionella yrkesroll och genomför dem.

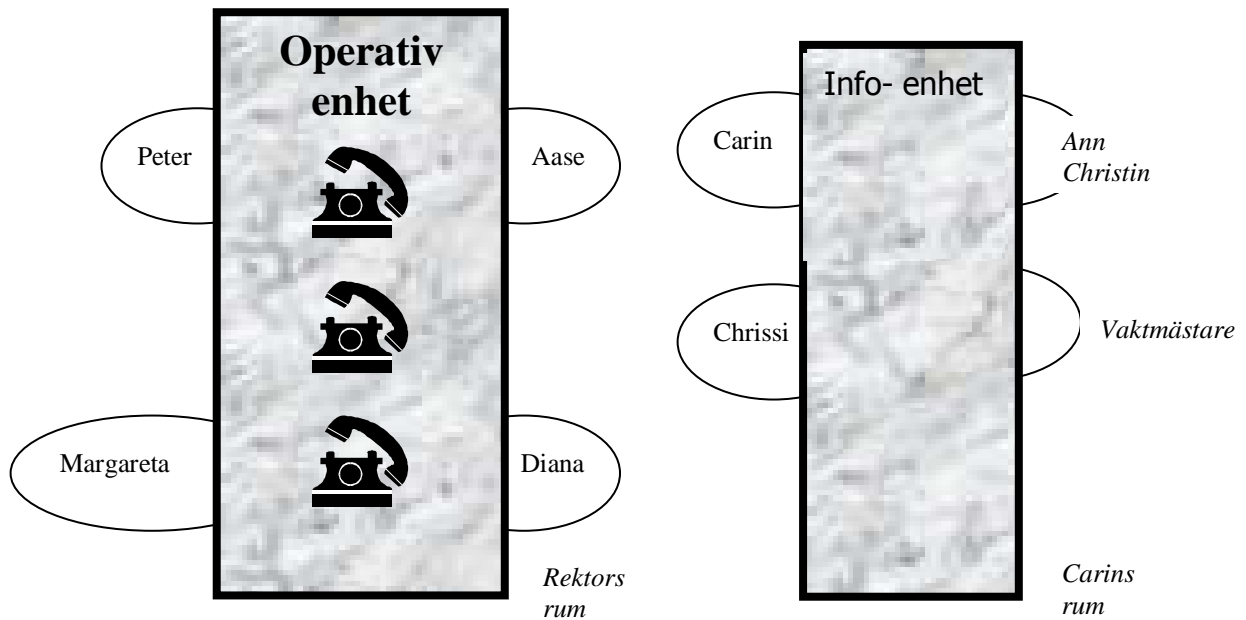
Operativa enheten delger övriga i krisledningen information och åtgärder under återkommande korta pauser i krisledningsarbetet.

Bromma gymnasium 2007-11-30

Skolledningen

1 Peter Lyth

VÄXEL: 08 / 508 49 400

BROMMA GYMNASIUMS KRISGRUPP

	Arbetstelefon	Hemtel	Mobil
Rektor			
Peter Lyth	508 49420	89 36 73	070-771 70 61
Bitr. rektor			
Carin Fredlin	508 49421	89 43 87	073-917 01 93
Bitr. rektor			
Mikael Bonde	508 49422	36 25 20	073-917 95 82
Lärrarrepresentant			
Catarina Markowicz	508 49440	99 68 98	070-4402393
Intendent			
Diana Rost-Keife	508 49405	618 98 63	073-962 9113
Kurator			
Aase Janerud Wallberg	508 49414	783 00 81	073-562 5710
Skolsköterska			
Margareta Björnsson	508 49413	26 30 04	073-992 0424
Skolassistent			
Eva Siegfried	508 49404	29 58 24	070-736 86 41
Ann-Christin Andersson	508 49402	568 20 222	070-494 5715
Vaktmästare			
Ebrima Gaye	508 49409		
Andrzej Bobowicz	508 49 08	08/82 92 36	

Rektor kallar berörda i krisgruppen till samling i rektors rum vid tillbud. Rektor fördelar ansvaret. **Utrymningsledare** är huvudvaktmästaren. Receptionen informeras om händelsen.

TELEFONNUMMER VID AKUTÅTGÄRDER

SOS-Alarmering	112
Ambulans, brandkår, polis	
Giftinformationscentralen - akut	112
- övrigt.....	08-33 12 31
Sjukvårdsupplysningen	08-644 92 00
Socialjouren (efter kontorstid):	08-508 40 000
Närpolisen Bromma	08-401 33 00
Taxi	
- Taxi Stockholm.....	08-15 00 00
- Taxi Kurir	08-30 00 00
- Taxi Card.....	08-97 00 00

AKUTMOTTAGNINGAR

S:t Görans sjukhus	08-587 010 00
Karolinska sjukhuset	08-517 7000
Södersjukhuset, SöS	08-616 10 00
S:t Eriks ögonsjukhus	08-672 31 00
Danderyds sjukhus	08-655 76 18

AKUT TANDVÅRD

den egna tandläkaren eller

S:t Eriks sjukhus, Folktandvårdens akutmottagning 08-652 06 95
Polhemsgatan 48

ÖVRIGA TELEFONNUMMER

BUP Bromma Plan.....08-687 27 00

Psykiatrisk akutvård..... 08 – 514 52 350

Maria ungdom.....08-672 45 60
(S:t Görans sjukhus)

VÅRDCENTRALER

Tranebergsvårdcentral.....08-687 70 00
Tranebergsplan 1.

Socialjouren.....08-508 40 000

Bromma Stadsdelsnämnd.....08-508 06 000

Västerledsförsamling.....08-445 96 10
Kyrkoherde Lars Hedberg08-445 96 21
Bostad 08-80 14 35
Mobil 073/685 39 14

TELEFONNUMMER TILL TROSSAMFUND VID KRISER OCH OLYCKOR

Islamiska Förbundet.....08-760 77 32

Judiska Församlingen.....08-587 85 800

Katolska Församlingar:

Domkyrkoförsamlingen S:t Erik (södra Storstockholm)..... 08-640 15 55/640 54 41

S:ta Eugenia Församling (Norrmalm, Solna, Järfälla)08-611 12 29

Marie Bebådelse Församling (Östermalm, Lidingö)08-661 69 36

Heliga Familjens Församling (Haninge, Nynäshamn)08-745 39 81

S:t Konrads Församling (Nacka, Gustavsberg)08-466 97 45

Vår Frus Församling (Täby, Djursholm, Åkersberga)08-758 17 54

Ortodoxa kyrkor:

Grekiska Ortodoxa Kyrkan.....08-97 89 58

Ryska Kyrkan.....08-15 63 16

Serbiska Ortodoxa Kyrkan08-722 99 30

Syriska Ortodoxa Kyrkan08-35 10 85

Rumänska Ortodoxa Kyrkan08-88 12 01

Estniska Ortodoxa Kyrkan.....08-640 31 97

Finska Ortodoxa Kyrkan08-612 14 09

RELATIONER MED MASSMEDIA

1. Om massmedia kommer till skolan vid en krissituation hänvisas de till rektor Peter Lyth
2. Vid rektors frånvaro skall ställföreträdande rektor uttala sig eller den som fått delegation i dennes ställe.
3. Massmediarepresentanten skall informera om syftet med besöket.

PRESSKONFERENS

Bjud in berörda media och de kontakter som redan är etablerade. Presskonferensen måste vara öppen även för andra media. Uttalandet från skolan ska vara väl förberett genom underhandskontakter med de närmast berörda. Kopia på uttalandet kan lämnas som pressrelease.

INTERVJU

Begär alltid besked om vad intervjun avser. Avböj att svara om inte helt klara fakta föreligger. Avstå från antaganden. Besvara aldrig frågor om upplevelser eller känslor utan återge enbart vad som faktiskt hänt.

Det är viktigt att erkänna begångna fel. Behåll lugnet - undvik att bli provocerad. Var noga med att peka på vilka åtgärder som ska vidtas med anledning av händelsen. Be att få kontrollera sakinnehållet efter intervjun.

KRISSITUATIONER

Bombhot

- * Vid telefonsamtal med bombhot försök att förlänga samtalet genom att ställa upprepade frågor. Försök avgöra åldern på rösten. - Bedöm allvaret eller – sannolikheten i hotet.
- * Underrätta skolledningen.
- * Utlös larmet och utrym lokalerna om allvar bedöms föreligga.
- * Ring kontaktpersonen inom Bromma polisen tfn. **08-401 33 00**
- * Mottagaren noterar skriftligt det hot som framförts.

Brand

När larmet går eller branden upptäcks. Brandlarmet består av korta ringsignaler.

- * Om möjligt släck elden.
 - * Rädda de i omedelbar fara.
 - * Varna övriga i närheten.
 - * Ring brandkåren/räddningstjänsten, telefon **112**.
 - * Varsko receptionen och skolledningen.
 - * Gasflaskor lämnas på stället. Räddningsledaren informeras var de finns.
 - * Bege dig omedelbart till uppsamlingsplatsen enligt skiss på anslagstavlor eller i klassrummet. **Hiss får absolut ej användas.**
 - * Följ den utrymningsväg som anges i korridor och trapphus.
 - * Läraren följer sin undervisningsgrupp till uppsamlingsplatsen och gör där en närvarokontroll.
 - * Möt räddningstjänsten och visa vägen.
 - * Utrymningsledaren leder arbetet.
 - * Räddningsledaren ska ha all information.
- * Lång ringsignal betyder faran över - återgå till din arbetslokal.

OBS! brandrök är svart och giftig
3 andetag: du blir desorienterad
30 sek: du blir medvetlös, 60 sek – död
lägenhet på 100 m² blir övertänd på 5 min

Gas

Om gas upptäcks i lokalen:

- * Utrym lokalen.
- * Förhindra andra att gå in i lokalen.
- * Underrätta skolledningen.
- * Gastuber måste föras i säkerhet av ansvarig personal.
- * Vid brandfara kontakta brandkåren telefon **112**.

Våld och hot om våld

- * Våld, hot och slagsmål skall avvärras.
- * Försök tala personerna till rätta.
- * Begär hjälp om det inte går att stoppa.
- * Underrätta skolledningen.
- * Kontakta polis vid större slagsmål.
- * Kontakta skolsköterskan om skada uppstått.
- * Underrätta föräldrar.
- * Kontakta de inblandades klassföreståndare.
- * Meddela elevstödsteamet.

Våld mot personal

Enligt Arbetarskyddsstyrelsens föreskrifter om Våld och hot i arbetsmiljön (AFS 1993:2) ska arbetet anordnas så att risk för hot eller våld förebyggs. Tillbud och våldshändelser skall dokumenteras och utredas. Exempel på hot, våld, trakasserier eller mobbning är knuffar och slag, stryk eller hot om stryk, stöld eller saboterande av personlig egendom som böcker, väskor och kläder, sabotage vid skolmåltider, tillmälen osanna beskyllningar och sexuella trakasserier.

Grovt våld och allvarliga hot ska anmälas till yrkesinspektionen. Den drabbade avgör i första hand om polisanmälan ska ske.

Hot, våld eller ofredande av en person är kriminella handlingar, även om eleven inte har fyllt 15 år och blivit straffmyndig.

Obehöriga besök

- * Obehöriga som saknar ärende på skolan ombeds lämna lokalerna.
- * Massmedier skall ha rektors tillstånd att vistas i lokalerna.
- * Om någon önskar ta del av olika dokument, betyg m m kan inte detta nekas.
- * Man har inte rätt att kräva legitimation av okända besökare.

• DROGPÅVERKAN / LANGNING

Elev:

- * Kontakta tjänstgörande skolledare.
- * Kontakta skolsköterska och/eller kurator.
- * Samtal med eleven (skolledare och skolsköterska, kurator).
Omyndig elevs föräldrar kontaktas.
- * Vid behov kontaktas Maria Ungdom, tfn: 08-672 45 68/70.
- * Rektor/bitr.rektor kontaktar polisen.

Personal:

- * Kontakta tjänstgörande skolledare.

• KRÄNKANDE SÄRBEHANDLING

Kränkande särbehandling, rasism eller mobbing accepteras inte vid Bromma gymnasium.

Elev:

- Om det upptäcks, kontakta eleven som utfört handlingen och ansvarig mentor.
 - * Om situationen direkt kräver det, påtala det olämpliga i elevens uppträdande.
 - * Mentorn skall prata med den utsatte eleven och vid behov kontakta elevstödsteamet.
- Problem som tenderar att öka i omfattning, anmäls till skolledningen och EVK.

Personal:

- * Arbetsgivaren skall klargöra att kränkande särbehandling inte accepteras i verksamheten.
- * Viktiga utgångspunkter för samtliga i arbetslivet är bl. a följande:
Kränkande beteende eller bemötande kan aldrig accepteras, oavsett vem det gäller eller vilka som drabbas.

Om du får kännedom om att någon i din närhet eller du själv blir utsatt för kränkande särbehandling:

- * Försök att prata med någon i personalgruppen som du känner dig trygg med.
- * Ta tillsammans med den personen kontakt med skyddsombud och skolledning för vidare diskussion om åtgärder.

Bestämmelser om kränkande särbehandling återfinns i Arbetsmiljöverket författningssamling AFS 1993:17.

- ◆ Förtal eller nedsvärning av en arbetstagare eller dennes familj (innefattar rasism enligt yrkesinspektionen).
- ◆ Medvetet undanhållande av arbetsrelaterad information eller lämnande av sådan.
- ◆ Medvetet saboterande eller försvårande av arbetets utförande.
- ◆ Uppenbart förolämpande utfrysning, åsidosättande behandling.
- ◆ Förföljelse i olika former, hot och skapande av rädsla, förnedring t.ex. sexuella trakasserier.
- ◆ Medvetna förolämpningar, överkritiskt eller negativt bemötande eller förhållningssätt (hån, ovänlighet etc.).
- ◆ Kränkande s.k. ”administrativa straffsanktioner” som plötsligt riktas mot enskild arbetstagare utan sakliga skäl, förklaringar eller försök att gemensamt lösa eventuella bakomliggande problem. Sanktionerna kan utgöras av t.ex. omotiverade fråntagande av arbetsrum eller arbetsuppgifter, oförklarade omplaceringar eller övertidskrav.

• OLYCKFALL / DÖDSFALL / SORG

– Elev - personal

Kontakta tjänstgörande skolledare.

Räddningsledare/skolledare:

- Informera närmast berörda på skolan.
- Fördela arbetsuppgifterna.

Kontakta anhöriga. Den sörjande familjens önskemål om vidare information respekteras.

- Informera receptionen.
- Kontakt med polisen vid behov.
- Massmediakontakt vid behov.

Kurator:

- * Akut psykosocial hjälp till drabbade och anhöriga.
- * Stödsamtal.
- Kontakt med kyrkan, socialtjänsten vid behov.
-

Skolsköterska:

- * Akut medicinsk hjälp till drabbade och anhöriga.
- * Medicinskt ledningsansvar tills ev. ambulans anländer.
- * Stödsamtal.

– Dödsfall vid sjukdom

Kontakta tjänstgörande skolledare.

Skolledare/mentor:

- * Informerar närmast berörda på skolan.
- * Kontaktar anhöriga. Den sörjande familjens önskemål om vidare information respekteras.

Kurator och skolsköterska:

- * Finns tillgängliga som stöd för elever, personal och anhöriga.

Beroende på hur nära den avlidne stod eleverna, avsätts tid för att tala om dödsfallet i klassen.

Skolledningen ansvarar för kondoleanser och för att flaggningsrutiner följs.

I samband med flaggning på halv stång informerar lärarna sina elever om vem som har avlidit.

Möjlighet för de elever och personal som önskar att delta i begravningen i samråd med den sörjande familjen.

Elevhälsopersonalen ansvarar för fortlöpande stöd och kontakt med berörda elever.

VAD GÖR JAG SOM LÄRARE OM EN AV MINA ELEVER HAR RÅKAT UT FÖR EN OLYCKSHÄNDELSE

KONTAKT MED ELEVENS HEM

Föräldrar uppskattar i regel att skolan hör av sig. Ring, skriv, gör ev. hembesök och visa ditt deltagande.

SAMTAL MED KLASSEN

Det bästa är om mentorn håller i samtalet, gärna tillsammans med en annan lärare/personal som har en bra relation till klassen.

Om du för närvarande befinner dig i en besvärlig livssituation, rådgör med elevstödsteamet om vem/vilka som skall ta samtalet med klassen.

Avsätt en ordentlig tid för samtalet.

FÖRSLAG TILL SAMTALSSTRUKTUR

1. Inledning

Läraren berättar kortfattat vad som hänt och förklarar för eleverna att ”vi skall använda den närmaste timmen till att prata om vad som hänt”. Läraren kan t.ex. säga att ”genom att prata om vad som hänt kan vi bättre förstå hur vi själva reagerar och hur andra har det”. Det är också mycket viktigt att reda ut eventuella missförstånd/rykten.

När man pratar om sådana här svåra saker är det lätt att någon blir ledsen eller uttrycker tankar som kan verka ”konstiga”.

Ingen får efteråt kritiseras eller retas för det man sagt under samtalet.

Det vi pratat om ”kan stanna kvar i rummet”.

Man måste inte säga något. Det går bra att sitta tyst och lyssna.

2. Faktadel

Läraren bör innan ha skaffat sig ordentlig faktainformation om vad som

hänt och vad som får sägas ut i klassen. Om det krävs och är lämpligt kan man be polis och/ eller sjukvårdspersonal vara med.

Man låter nu eleverna berätta hur de fick reda på vad som hänt – vad de fått veta och av vem/vilka och när. Här ges nu tillfälle att rätta till missförstånd och förvirrade uppfattningar/rykten.

Om någon elev verkar ha drabbats mer än andra (visar starkare reaktioner på det inträffade) kan elevstödsteamet kontaktas för adekvat hjälp och stöd

3. Tanke- och reaktionsfaser

När man är med om att någon råkat illa ut kan man reagera på många olika sätt och många tankar far genom huvudet. ”Vad var värst för dig?”, ”Hur reagerade du?” (eleverna får frivilligt berätta).

Om eleverna varit med vid händelsen är det viktigt att man i detalj går igenom alla sinnes intryck (syn, hörsel, lukt, känsel, smak) samt kroppsliga reaktioner (skakningar, kväljningar, andnöd, svimningstendens etc.).

När eleverna berättar om sina intryck och reaktioner frågar läraren vidare om det är någon annan som reagerat på samma sätt.

När eleverna uppfattar att andra har reagerat på samma sätt ”normaliseras” deras reaktioner.

4. Informationsfasen

Läraren sammanfattar och påpekar likheter i elevernas tankar och reaktioner och påtalar det normala i deras reaktionssätt.

Läraren informerar om hur man ofta brukar reagera efter sådana här händelser. Det är också viktigt att framhålla att alla reagerar inte så här och att man inte måste reagera på ett visst sätt för att vara normal.

Ge exempel på känslor: fruktan, ångest, ”kan det hända igen?”, ”kan det hända mig?” ilska, ”varför händer det?”, onödigt! kunde det ha undvikits? Hämnd, t.ex elever som körts ihjäl av rattfyllerist. Viktigt att de får prata av sig ”hämn- och straffantasier”, skam, skuld, självförelöser, ”vad kunde jag ha gjort? Varför hände det X och inte mig?”

Berätta att minne och koncentration kan påverkas en tid framöver

eftersom man kan komma att tänka på det inträffade i månader efteråt. (stress-krisreaktioner/krisförlopp).

Läraren kan ge eleverna en del tips om vad de själva kan göra:

- ☒ prata med sina föräldrar om vad som hänt
- ☒ prata med vänner/kompisar och bekanta
- ☒ prata med skolpersonal
- ☒ skriva dikter, dagbok, måla
- ☒ göra något tillsammans för de efterlevande t.ex skicka blommor.

5. Avslutningsfas

Sammanfattning om vad som tagits upp samt information om och planering för det som skall hända framöver.

- ☒ minnesstund
- ☒ begravning
- ☒ skall man prata mer om det inträffade?

INFORMATION TILL KLASSENS FÖRÄLDRAR

Klassens föräldrar kan informeras via ett brev som formuleras av mentorn. I detta brev är det lämpligt att uppmärksamma föräldrarna på att deras ungdomar kan komma att reagera med olika symtom den närmaste framtiden. De kan t.ex. få koncentrationssvårigheter, minnessvårigheter, sömnproblem, mardrömmar, allmän oro etc.

SAMTAL MED KLASSEN

☒ Information från skolledning, krisgrupp, polis, sjukvård mm.

Anteckna fakta:

.....
.....
.....
.....
.....

I klassrummet:

1. Presentation av dig/er och varför du/ni är där.
2. Information om vad som hänt. Viktigt att hålla sig till fakta!
3. Få **samtal** till stånd med **eleverna** kring händelsen, ex. på frågor:
 - ☒ när fick du höra om händelsen?
 - ☒ var var du då?
 - ☒ vad gjorde du då?
 - ☒ kände du till händelsen?
 - ☒ hur är det nu?
4. **Avsluta** med att informera om vad som kommer att hända under resten av dagen och dagarna:
 - ☒ program för resten av dagen
 - ☒ tid för lunch
 - ☒ personal tillgängliga, var de finns
 - ☒ vad händer den närmaste dagarna? Lektioner?
5. Jag/vi kommer tillbaka för samtal, är tillgängliga, när då och var då.

STRESSREAKTIONER

Kriser och deras förlopp

Kriser är ett naturligt inslag i det mänskliga livet. De kriser som vår krispärm handlar om, är kriser orsakade av yttre händelser som kan komma att påverka oss som människor. Det är mycket viktigt att känna till de olika faser en människa går igenom för att lättare kunna förstå våra egna reaktioner inför det skedda. Det underlättar också bearbetningen av krishändelsen samt ökar förståelse för andras reaktioner.

Reaktionerna delas in i 4 faser: chockfasen, reaktionsfasen, reparationsfasen och nyorienteringsfasen. Nedan följer en mycket kort översikt.

Chockfasen:

Den varar från ett kort ögonblick upp till 2-3 dygn. Det som händer kan vara en känsla av överklighet. "Det här händer inte mig", bara andra. Det är också möjligt att "frysa" sina känslor för att senare börja känna. Det kan ge en känsla av att vara en iakttagare. Dessutom kan vi reagera med panik och förvirring.

Det förekommer också fysiska reaktioner såsom hjärtklappning, yrsel, illamående, svettningar, muskelspänningar eller matthetskänsla. Vad vi än känner är det helt normalt, eftersom vi ännu inte kan förstå det som skett.

Reaktionsfasen:

Den här fasen pågår under en till några månader. Nu börjar vi kunna förstå det som har hänt och då kan även sorgearbetet komma igång.

Vanliga reaktioner är att vi återupplever det som inträffade. Ångest är också vanligt. Vi blir mer sårbara. Det kan göra att vi blir okoncentrerade i arbetet och kan ha svårt att komma ihåg saker.

Sömnsvårigheter kan uppstå. Det kan vara svårt att somna och mardrömmar är vanligt.

Andra känslor kan vara skuld, skam och självförelser. Det är lätt att känna aggressivitet och ilska.

Dessutom kan frågor av existentiell natur komma. Vi kan börja fråga oss vad meningen med livet är osv.

Reparationsfasen:

Den pågår från någon månad fram till ett halvt - ett år efter det inträffade. Vi kan då börja acceptera det som inträffade och se framåt. Det är dock viktigt att inte skönmåla tiden före det inträffade utan minnas att den tiden också hade sina bekymmer.

Nyorienteringsfasen:

På den här fasen finns det ingen avslutning. Vi lever vidare med ett ärr och kan minnas det skedda under kortare perioder av sorgsenhet.

Litteratur: Cullberg, Kris och utveckling

OMHÄNDERTAGANDE VID OLYCKSFALL

Förbandslådor finns bl a hos skolsköterska, receptionen, vaktmästeriet och i fysik- och kemisalar samt idrottssalar.

• Lättare olycksfall

- 1) Kontakta skolsköterskan för bedömning.
- 2) Om skolsköterskan ej är i skolan, kontakta föräldrar respektive vårdcentral / sjukhus.

”ABC - Första hjälpen ” Se sid 23

• Svårare olycksfall och akut sjukdom

- 1) Skolsköterskan tar det omedelbara medicinska ansvaret.
- 2) Om skolsköterskan ej är på plats, kontakta receptionen. Kontakta anhöriga.
- 3) Om skolsköterskan ej är i skolan, kontakta närmaste akutsjukhus alt. sjukvårdsupplysningen.
Vid behov tillkallas ambulans och eventuell förstärkning. För tel.nr se telefonlista sid. 4-5.
Följ med till sjukhuset och stanna kvar tills anhörig anlät.
- 4) Kontakta närmast anhörig.

Se ytterligare instruktioner på sid 13

”ABC - Första hjälpen ” Se sid 23

Larm av ambulans

Slå **112** och tala om vad som hänt och vad du heter och varifrån du ringer.
Lägg inte på luren direkt utan var beredd på frågor från larmoperatören.

Om du ringer från en automat: Slå **112**. Det är kostnadsfritt.

Taxi

Begär kvitto vid taxiresa. Läkarintyg erfordras. Vid olycksfall samt vid resa till och från skolan ersätts elever i efterhand via Stockholms Stads olycksfallsförsäkring (Folksam). Skolsköterskan har blanketter.

Kontakta

Tag kontakt med närmast anhörig.

Informera

Meddela receptionen och skolledningen vad som hänt.

ABC - FÖRSTA HJÄLPEN

Innan du sätter igång att hjälpa den skadade: **TA DET LUGNT.**

Försök tänka ut vad du ska göra innan du sätter igång.

Är ni flera på plats så skicka någon efter mer hjälp.

A - Andning

- Om den skadade är medvetslös och inte andas av sig själv - (kolla detta genom att titta på bröstkorgen, lyssna och känna utandningsluften mot din egen kind).

1. Rensa munnen/halsen så att den skadade har fria luftvägar.
2. Placera den skadade på rygg och böj hans huvud bakåt och håll för hans/hennes näsa.
3. Blås in luft - 12-12 ggr/min - kontrollera att bröstkorgen höjer sig.
4. Kontrollera att den skadade har puls, annars behövs också hjärtmassage

B - Blödning

- Om den skadade har kraftiga blödningar - (Om blodet "pulserar" eller "sprutar" fram).

1. Stoppa blödningen "provisoriskt" med fingertryck alt. hoprullat tyg.
2. Placera den skadade kroppsdelen så högt över hjärtat som möjligt.
3. Försök att göra ett tryckförband.

C - Chock

- Om den skadade visar symptom på att vara chockad - (Symptom: Blek, kallsvettig, matthet, snabb och svag puls).

1. Kolla att den skadade andas "normalt".
2. Kolla om den skadade har några blödningar - stoppa i så fall dessa.
3. Se till att den chockade är varm och får vila.

Framstupa sidoläge

Detta är en bra och vilsam ställning för någon som är skadad t ex:

- * En medvetslös person som kan andas själv.
- * En person som har svårt att andas, eller kan få svårt att andas - kanske kommer att kräkas.

Svårare olycksfall och akut sjukdom (bilaga nr 1)

Inledning

Ibland inträffar svårare olycksfall och akut sjukdom i skolan. Skolsköterskan tar då det omedelbara medicinska ansvaret.

I en del akuta fall måste andra personer på skolan ta ansvar för en sjuk eller skadad innan hjälp har hunnit anlända.

Följande råd är enkla och kortfattade. De bör ses som korta anvisningar om vad man som

medmänniska kan göra i en akut situation.

Försök uppträda lugnt!

Det är det första rådet som är både det enklaste och det svåraste. Panik hos den drabbade eller i omgivningen kan leda till chock.

Kallsvettig, blek hud, oro och förvirring kan vara de första tecknen. Kan ibland förhindras genom ett lugnt uppträdande och värme (en filt, jacka eller dyl).

Lämna aldrig en skadad/chockad person ensam.

Allergisk/anafylaktisk chock

En allergisk/anafylaktisk chock uppstår när vissa allergiker utsätts för en massiv exposition av det som man är allergisk emot. Det kan t ex ske när en fiskallergiker äter fisk eller när en penicillinallergiker får penicillin. Det kan också inträffa av getingstick.

De första symptomen är klåda i handflator, på fotsulorna och i svalget. Därefter kan nässelutslag, ögonklåda, astma, illamående, kallsvett och i värsta fall medvetslöshet komma.

Lägg personen med fotändan högt. **Larma Ambulans**. Ge akt på andningen. Var beredd på att starta hjärt- lungräddning (HLR).

Astma-anfall

Sätt den drabbade med armarna vilande högt på t ex en stolsrygg eller en fönsterkarm för att vidga bröstkorgen. Öppna eventuellt ett fönster. Om den egna medicinen saknas eller ej hjälper inom kort, uppsök närmaste vårdcentral/akutsjukhus.

Avskuret finger

Lägg personen ner med den skadade handen i högläge. Lägg tryckförband. Lägg fingret i plastpåse som tillsluts väl. Förvara påsen i en ytterpåse med isvatten. Till handkirurg med ambulans.

Benbrott

Vid benbrott bör man undvika att ändra läget av den skadade kroppsdelens. Misstänker man brott på ryggraden bör man inte alls flytta på den skadade. Om det är nödvändigt, släpa undan den skadade med hjälp av en filt eller jacka. Larma ambulans och låt ambulanspersonalen ta ansvar för hur flyttning ska ske.

Blödning, stora sår

Lägg den skadade ner. Högläge av den blödande kroppsdelens och därefter fingertryck alt. hoprullat tyg på såret. **OBS!** Om möjligt använd handskar. Lägg ett tryckförband med hjälp av kompresser och elastiska bindor eller annat tillgängligt. Larma ambulans. Var observant på om medvetandegraden förändras. Var beredd att starta hjärt- lungräddning (HLR).

Vid kraftigt våld mot buken kan inre blödningar uppstå.

Symptom: blekhet, kallsvett, oro. Lägg den skadade ner. Benen högt. **Larma ambulans.**

Brännskada

Skölj omedelbart med svalt vatten. Håll den skadade kroppsdelens i svalt vatten i minst 20 min. Helst tills det inte gör ont längre. Lägg på torrt och luftigt förband. Rör ej blåsorna. Om brännskadan är större än två handflator eller verkar vara djup - till sjukhus.

Diabetes

En diabetiker som behandlas med insulin kan i vissa fall få s k känning. Det beror på att blodsockret har blivit för lågt. Man blir blek, kallsvettig, verkar okoncentrerad och orolig.

Ge snabbt något att äta t ex mjölk och smörgås, druvsocker eller något annat. Skicka aldrig hem en person med känning utan tillsyn. Situationen kan bli värre. Vid medvetlöshet får man inte ge mat eller vätska. **Larma ambulans vid medvetlöshet.**

El-olyckor

Tag aldrig direkt i en människa som är i kontakt med något strömförande. Kan du inte omedelbart bryta strömmen så ta ett torrt, icke ledande föremål till hjälp för att snabbt rycka bort den skadade från strömkällan. Skicka till sjukhus för kontroll. Om medvetlöshet inträffar starta hjärt- lungräddning (HLR).

Epilepsi/krampanfall

Ett större krampanfall medför vanligen medvetlöshet och ryckningar i kroppen. Oftast är anfallet självbegränsande och upphör inom några minuter. Lägg den skadade på sidan och framåtlutad på plant underlag på sådant sätt att han inte skadas av sina ryckningar.

Lossa ev. åtsittande kläder. Stoppa inte in något i munnen. Bett i tungan är helt

ofarligt och läker snabbt. Någon som veterligen har sitt första anfall ska föras till sjukhus.

Ta tid - om anfallet pågår mer än fem minuter ska ambulans larmas.

Förgiftning

Vid misstanke om förgiftning ge dryck, gärna mjölk annars vatten, saft eller det du snabbast kan nå. Ring **Giftinformationscentralen** för instruktioner. **Tel dagtid: 33 12 31, jourtid 112.**

Framkalla aldrig kräkning om det nedsvalda är lut, syra eller petroleumprodukter (t ex dilutin, lacknafta, varnolen, tändvätska eller liknande). Försök alltid få tag i det preparat eller ämne som har orsakat förgiftningen, för information till Giftinformationscentralen eller läkare.

Hjärnskakning

Om någon får ett slag mot huvudet kan detta leda till hjärnskakning. Inträffar en stunds medvetslöshet, minnesförlust, kräkningar, svår huvudvärk, yrsel, dubbelseende, stickningar i händer och/eller fötter ska personen föras till sjukhus. Konferera ev med sjukhusets akutmottagning eller sjukvårdsupplysningen om transportsätt. Vid endast lättare huvudvärk kan man avvakta och observera den skadade någon timme. **Skicka ej hem utan tillsyn.** Informera om vad som har hänt och att vidare observation bör ske ett antal timmar framöver.

Köldskada

Värm den frusna kroppsdelens långsamt. Använd ljummet vatten eller den egna kroppen. OBS! Det är helt fel att gnida med snö. Massera aldrig. Ge gärna varm dryck om den drabbade är vid medvetande. Vid allmän förfrysning måste man snabbt till sjukhus.

Näsblod

Nyp om näsans mjuka delar, håll kvar i 5-10 minuter. Sitt upprätt, gärna lätt framåtböjd. Om det inte slutar att blöda så rulla ihop en kompress, lite bomull eller liknande till ett lillfingers tjocklek. Smörj om möjligt in rullens spets med lite vaselin så att den inte fastnar i såret. För upp rullen i den blödande näsborren. Nyp sedan om näsan i fem minuter igen.

Proceduren kan ev upprepas en gång till. Om blödningsen fortfarande inte har stannat så uppsök sjukhus.

Stukning, vrickning, muskelskador

Symptomen är smärta, svullnad och nedsatt rörlighet. Håll kroppsdelens högt och linda hårt med elastisk binda alt. tryck med händerna i 20 min. Linda sedan om lösare. Vid svåra smärtor till läkare.

Svimning/medvetslöshet

Svimning beror vanligen på blodtrycksfall. Blodtillförseln till hjärnan minskar, den drabbade blir blek, ibland kallsvettig och faller ihop. När man intagit

horisontalläge regleras blodtrycket snabbt och man kvicknar till. Höj gärna fotändan. Vila 10-20 minuter. Om man därefter känner sig bra behöver man inte göra något ytterligare om inte svimningsattackerna återkommer. Då bör man genomgå en läkarundersökning. Kvarstår en viss omtöckning efter svimningen ska sjukhus uppsökas.

Om personen inte ganska omedelbart kvicknar till har medvetslöshet inträtt. Den medvetslöse är helt slapp och reagerar inte för ljud- och synintryck eller vid beröring.

Starta hjärt- lungräddning (HLR). **Larma ambulans.**

”Sätta i halsen” - Främmande föremål i luftvägarna

Främmande föremål eller en matbit kan råka fastna i luftvägarna, vanligen vid stämbanden. Då uppstår ofta en kramp kring föremålet. Krampen släpper efter någon minut, men under tiden kan man bli blå i ansiktet genom andningshindret. Om personen ej hostar: Luta hans överkropp framåt. Dunka kraftigt i ryggen mellan skulderbladen eller ställ dig bakom personen med dina armar runt hans midja och tryck hårt inåt-uppåt så att en snabb sammanpressning av bröstkorgen sker. Till sjukhus för kontroll. Om hindret ej lossnar **larma ambulans** - starta hjärt- lungräddning (HLR).

Tandskada

Utslagna permanenta tänder sätts på plats. Är tanden smutsig håll i kronan (ej roten) och skölj i ljummet vatten. Om tanden ej kan sättas på plats så förvara den i lite mjölk eller ännu hellre i munnen t ex innanför underläppen eller under tungan. Till tandläkare inom en timme.

När tänder har lossnat lite men fortfarande sitter kvar är det viktigt att inte bita ihop. Till tandläkare. **Varje större våld mot munnen kan medföra tandskada och man bör undersökas av tandläkare.**

Ögonskada

”Skräp i ögat” - skölj rikligt med ljummet vatten. Om besvären kvarstår, till sjukhus. Vid ”skräp i ögat” vid metallarbete som svarvning, fräsning eller liknande, åk omedelbart till sjukhus. När någon fått syra eller lut i ögat gäller det att handla sekundsnabbt! Spola omedelbart med en mjuk, ljummen vattenstråle (alt. använd speciell ögonuschflaska). Håll isär ögonlocken.

Spola i minst 15 minuter. Till sjukhus.

Ett slag mot ögat kan medföra skador. **Om dimsyn eller suddig syn, om ögat är rött eller om det skaver och/eller värker ska sjukhus uppsökas.**

UTRYMNING

Utrymningslarmet går: Korta signaler som hörs oavbrutet utan stopp - - - - - .

Bege dig omedelbart till uppsamlingsplatsen enligt skiss på anslagstavlan i klassrummet.

Följ den utrymningsväg som anges i korridor och trapphus. Hissen får inte användas!

Läraren följer gruppen till uppsamlingsplatsen och gör där en närvarokontroll.

Lång signal betyder faran över. Återgå till din arbetslokal

(Bilaga 2)

KARTA ÖVER SKOLAN MED UPPSAMLINGSPLATSER

(Bilaga nr 2)

ÖVRIGT

ANTECKNINGAR

INNEHÅLL

INLEDNING	2
ARBETSBESKRIVNING FÖR DEN OPERATIVA ENHETEN I KRISGRUPPEN	3-4
BROMMA GYMNASIUMS KRISGRUPP	5
TELEFONNUMMER VID AKUTÅTGÄRDER	6-7
TELEFONNUMMER TILL TROSSAMFUND	8
RELATION MED MASSMEDIA	9
KRISSITUATIONER	
- Bombhot - Brand - Gas	10-11
- Våld - Våld mot personal - obehöriga besök	12
- Drogpåverkan /langning.....	13
- Kränkande särbehandling	14-15
- Dödsfall och sorg	16
- Samtal med klassen.....	17-20
STRESSREAKTIONER	21
OMHÄNDERTAGANDE VID OLYCKSFALL	22
ABC - FÖRSTA HJÄLPEN	23-24
SVÅRARE OLYCKSFALL OCH AKUT SJUKDOM (Bilaga nr.1)	25-28
- Allergisk/anafylaktisk chock	
- Astmaanfall	
- Avskuret finger	
- Benbrott	
- Blödning, stora sår	
- Brännskada	
- Diabetes	
- El-olyckor	
- Epilepsi/krampanfall	
- Förgiftning	
- Hjärnskakning	
- Köldskada	
- Näsblod	
- Stukning, vrickning, muskelskador	
- Svimning/medvetlöshet	
- ”Sätta i halsen” - Främmande föremål i luftvägarna	
- Tandskada	
- Ögonskada	
UTRYMNINGSPLAN – OCH LOKALPLAN	29
KARTA ÖVER SKOLAN MED UPPSAMLINGSPLATSER (Bilaga nr.2)	30
ÖVRIGT	31
ANTECKNINGAR	32

INLEDNING

Detta är en handlingsplan för kris- och katastrofsituationer på Bromma gymnasium och avser all verksamhet inom skolenheten. Planen innehåller konkreta råd och anvisningar för hantering av de oväntade händelser som kan uppstå på en skola.

Samtliga skolor i Stockholm är skyldiga att ha en krisgrupp och skolans krisgrupp inträder som ledningsgrupp vid en eventuell händelse. På sidan nio anges vilka som ingår i denna grupp.

Det är brukligt att skilja på kris och katastrof. Med kris avses händelser som kan inträffa i vardagen på en skola som olyckor av olika slag. Katastrof anger att händelsen är omfattande och orsakar stort mänskligt lidande, där sedvanliga insatser inte räcker till.

Handlingsplanen skall fortlöpande förankras på APT så att innehållet och handlingsalternativen är väl kända om en olycka skulle inträffa. Synpunkter på förbättringar av handlingsplanen kan lämnas till någon i krisgruppen.

Peter Lyth
Rektor

Arbetsbeskrivning för den operativa enheten i krisledningsgruppen på Bromma gymnasium

Den operativa enheten på Bromma gymnasium består av 1 rektor, 2 biträdande rektorer

1 skolintendent, 2 kanslist, 1 skolsköterska, 1 kurator, 1 vaktmästare.

Arbetsuppgifterna fördelas i möjligaste mån efter var och ens yrkesuppgifter.

Flödesschema:

1. Operativa enheten (OpE) tar emot inkommande telefonsamtal från ex. sjukhus, polis, föräldrar, myndigheter, grannar osv.
2. OpE lämnar vidare information till krisledare (1 o 2), infoenheten samt kommer med förslag till åtgärder och beslut.
3. Beslut tas av krisledare.
4. OpE genomför beslut som krisledarna bedömer är den operativa enhetens uppgift.

Under krisarbetets gång tar var och en i enheten också självständiga beslut utifrån sin professionella yrkesroll och genomför dem.

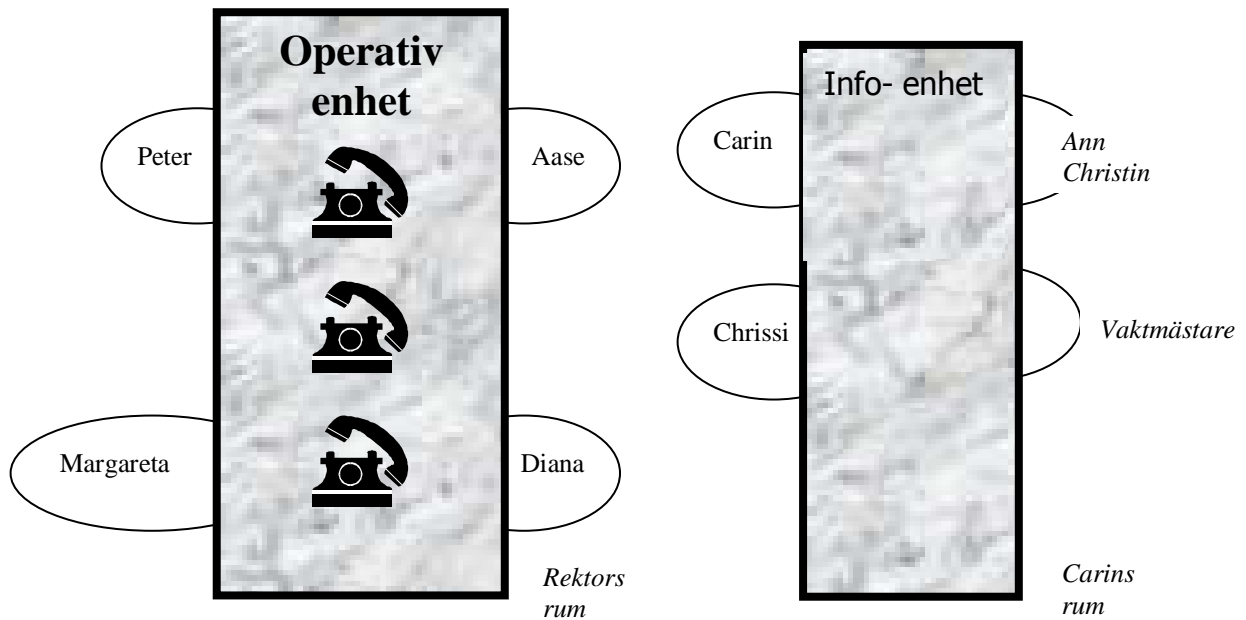
Operativa enheten delger övriga i krisledningen information och åtgärder under återkommande korta pauser i krisledningsarbetet.

Bromma gymnasium 2007-11-30

Skolledningen

1 Peter Lyth

VÄXEL: 08 / 508 49 400

BROMMA GYMNASIUMS KRISGRUPP

	Arbetstelefon	Hemtel	Mobil
Rektor			
Peter Lyth	508 49420	89 36 73	070-771 70 61
Bitr. rektor			
Carin Fredlin	508 49421	89 43 87	073-917 01 93
Bitr. rektor			
Mikael Bonde	508 49422	36 25 20	073-917 95 82
Lärrarrepresentant			
Catarina Markowicz	508 49440	99 68 98	070-4402393
Intendent			
Diana Rost-Keife	508 49405	618 98 63	073-962 9113
Kurator			
Aase Janerud Wallberg	508 49414	783 00 81	073-562 5710
Skolsköterska			
Margareta Björnsson	508 49413	26 30 04	073-992 0424
Skolassistent			
Eva Siegfried	508 49404	29 58 24	070-736 86 41
Ann-Christin Andersson	508 49402	568 20 222	070-494 5715
Vaktmästare			
Ebrima Gaye	508 49409		
Andrzej Bobowicz	508 49 08	08/82 92 36	

Rektor kallar berörda i krisgruppen till samling i rektors rum vid tillbud. Rektor fördelar ansvaret. **Utrymningsledare** är huvudvaktmästaren. Receptionen informeras om händelsen.

TELEFONNUMMER VID AKUTÅTGÄRDER

SOS-Alarmering	112
Ambulans, brandkår, polis	
Giftinformationscentralen - akut	112
- övrigt.....	08-33 12 31
Sjukvårdsupplysningen	08-644 92 00
Socialjouren (efter kontorstid):	08-508 40 000
Närpolisen Bromma	08-401 33 00
Taxi	
- Taxi Stockholm.....	08-15 00 00
- Taxi Kurir	08-30 00 00
- Taxi Card.....	08-97 00 00

AKUTMOTTAGNINGAR

S:t Görans sjukhus	08-587 010 00
Karolinska sjukhuset	08-517 7000
Södersjukhuset, SöS	08-616 10 00
S:t Eriks ögonsjukhus	08-672 31 00
Danderyds sjukhus	08-655 76 18

AKUT TANDVÅRD

den egna tandläkaren eller

S:t Eriks sjukhus, Folktandvårdens akutmottagning 08-652 06 95
Polhemsgatan 48

ÖVRIGA TELEFONNUMMER

BUP Bromma Plan.....08-687 27 00

Psykiatrisk akutvård..... 08 – 514 52 350

Maria ungdom.....08-672 45 60
(S:t Görans sjukhus)

VÅRDCENTRALER

Tranebergsvårdcentral.....08-687 70 00
Tranebergsplan 1.

Socialjouren.....08-508 40 000

Bromma Stadsdelsnämnd.....08-508 06 000

Västerledsförsamling.....08-445 96 10
Kyrkoherde Lars Hedberg08-445 96 21
Bostad 08-80 14 35
Mobil 073/685 39 14

TELEFONNUMMER TILL TROSSAMFUND VID KRISER OCH OLYCKOR

Islamiska Förbundet.....08-760 77 32

Judiska Församlingen.....08-587 85 800

Katolska Församlingar:

Domkyrkoförsamlingen S:t Erik (södra Storstockholm)..... 08-640 15 55/640 54 41

S:ta Eugenia Församling (Norrmalm, Solna, Järfälla)08-611 12 29

Marie Bebådelse Församling (Östermalm, Lidingö)08-661 69 36

Heliga Familjens Församling (Haninge, Nynäshamn)08-745 39 81

S:t Konrads Församling (Nacka, Gustavsberg)08-466 97 45

Vår Frus Församling (Täby, Djursholm, Åkersberga)08-758 17 54

Ortodoxa kyrkor:

Grekiska Ortodoxa Kyrkan.....08-97 89 58

Ryska Kyrkan.....08-15 63 16

Serbiska Ortodoxa Kyrkan08-722 99 30

Syriska Ortodoxa Kyrkan08-35 10 85

Rumänska Ortodoxa Kyrkan08-88 12 01

Estniska Ortodoxa Kyrkan.....08-640 31 97

Finska Ortodoxa Kyrkan08-612 14 09

RELATIONER MED MASSMEDIA

1. Om massmedia kommer till skolan vid en krissituation hänvisas de till rektor Peter Lyth
2. Vid rektors frånvaro skall ställföreträdande rektor uttala sig eller den som fått delegation i dennes ställe.
3. Massmediarepresentanten skall informera om syftet med besöket.

PRESSKONFERENS

Bjud in berörda media och de kontakter som redan är etablerade. Presskonferensen måste vara öppen även för andra media. Uttalandet från skolan ska vara väl förberett genom underhandskontakter med de närmast berörda. Kopia på uttalandet kan lämnas som pressrelease.

INTERVJU

Begär alltid besked om vad intervjun avser. Avböj att svara om inte helt klara fakta föreligger. Avstå från antaganden. Besvara aldrig frågor om upplevelser eller känslor utan återge enbart vad som faktiskt hänt.

Det är viktigt att erkänna begångna fel. Behåll lugnet - undvik att bli provocerad. Var noga med att peka på vilka åtgärder som ska vidtas med anledning av händelsen. Be att få kontrollera sakinnehållet efter intervjun.

KRISSITUATIONER

Bombhot

- * Vid telefonsamtal med bombhot försök att förlänga samtalet genom att ställa upprepade frågor. Försök avgöra åldern på rösten. - Bedöm allvaret eller – sannolikheten i hotet.
- * Underrätta skolledningen.
- * Utlös larmet och utrym lokalerna om allvar bedöms föreligga.
- * Ring kontaktpersonen inom Bromma polisen tfn. **08-401 33 00**
- * Mottagaren noterar skriftligt det hot som framförts.

Brand

När larmet går eller branden upptäcks. Brandlarmet består av korta ringsignaler.

- * Om möjligt släck elden.
 - * Rädda de i omedelbar fara.
 - * Varna övriga i närheten.
 - * Ring brandkåren/räddningstjänsten, telefon **112**.
 - * Varsko receptionen och skolledningen.
 - * Gasflaskor lämnas på stället. Räddningsledaren informeras var de finns.
 - * Bege dig omedelbart till uppsamlingsplatsen enligt skiss på anslagstavlor eller i klassrummet. **Hiss får absolut ej användas.**
 - * Följ den utrymningsväg som anges i korridor och trapphus.
 - * Läraren följer sin undervisningsgrupp till uppsamlingsplatsen och gör där en närvarokontroll.
 - * Möt räddningstjänsten och visa vägen.
 - * Utrymningsledaren leder arbetet.
 - * Räddningsledaren ska ha all information.
- * Lång ringsignal betyder faran över - återgå till din arbetslokal.

OBS! brandrök är svart och giftig
3 andetag: du blir desorienterad
30 sek: du blir medvetslös, 60 sek – död
lägenhet på 100 m² blir övertänd på 5 min

Gas

Om gas upptäcks i lokalen:

- * Utrym lokalen.
- * Förhindra andra att gå in i lokalen.
- * Underrätta skolledningen.
- * Gastuber måste föras i säkerhet av ansvarig personal.
- * Vid brandfara kontakta brandkåren telefon **112**.

Våld och hot om våld

- * Våld, hot och slagsmål skall avvärras.
- * Försök tala personerna till rätta.
- * Begär hjälp om det inte går att stoppa.
- * Underrätta skolledningen.
- * Kontakta polis vid större slagsmål.
- * Kontakta skolsköterskan om skada uppstått.
- * Underrätta föräldrar.
- * Kontakta de inblandades klassföreståndare.
- * Meddela elevstödsteamet.

Våld mot personal

Enligt Arbetarskyddsstyrelsens föreskrifter om Våld och hot i arbetsmiljön (AFS 1993:2) ska arbetet anordnas så att risk för hot eller våld förebyggs. Tillbud och våldshändelser skall dokumenteras och utredas. Exempel på hot, våld, trakasserier eller mobbning är knuffar och slag, stryk eller hot om stryk, stöld eller saboterande av personlig egendom som böcker, väskor och kläder, sabotage vid skolmåltider, tillmälen osanna beskyllningar och sexuella trakasserier.

Grovt våld och allvarliga hot ska anmälas till yrkesinspektionen. Den drabbade avgör i första hand om polisanmälan ska ske.

Hot, våld eller ofredande av en person är kriminella handlingar, även om eleven inte har fyllt 15 år och blivit straffmyndig.

Obehöriga besök

- * Obehöriga som saknar ärende på skolan ombeds lämna lokalerna.
- * Massmedier skall ha rektors tillstånd att vistas i lokalerna.
- * Om någon önskar ta del av olika dokument, betyg m m kan inte detta nekas.
- * Man har inte rätt att kräva legitimation av okända besökare.

• DROGPÅVERKAN / LANGNING

Elev:

- * Kontakta tjänstgörande skolledare.
- * Kontakta skolsköterska och/eller kurator.
- * Samtal med eleven (skolledare och skolsköterska, kurator).
Omyndig elevs föräldrar kontaktas.
- * Vid behov kontaktas Maria Ungdom, tfn: 08-672 45 68/70.
- * Rektor/bitr.rektor kontaktar polisen.

Personal:

- * Kontakta tjänstgörande skolledare.

• KRÄNKANDE SÄRBEHANDLING

Kränkande särbehandling, rasism eller mobbing accepteras inte vid Bromma gymnasium.

Elev:

- Om det upptäcks, kontakta eleven som utfört handlingen och ansvarig mentor.
 - * Om situationen direkt kräver det, påtala det olämpliga i elevens uppträdande.
 - * Mentorn skall prata med den utsatte eleven och vid behov kontakta elevstödsteamet.
- Problem som tenderar att öka i omfattning, anmäls till skolledningen och EVK.

Personal:

- * Arbetsgivaren skall klargöra att kränkande särbehandling inte accepteras i verksamheten.
- * Viktiga utgångspunkter för samtliga i arbetslivet är bl. a följande:
Kränkande beteende eller bemötande kan aldrig accepteras, oavsett vem det gäller eller vilka som drabbas.

Om du får kännedom om att någon i din närhet eller du själv blir utsatt för kränkande särbehandling:

- * Försök att prata med någon i personalgruppen som du känner dig trygg med.
- * Ta tillsammans med den personen kontakt med skyddsombud och skolledning för vidare diskussion om åtgärder.

Bestämmelser om kränkande särbehandling återfinns i Arbetsmiljöverket författningssamling AFS 1993:17.

- ◆ Förtal eller nedsvärning av en arbetstagare eller dennes familj (innefattar rasism enligt yrkesinspektionen).
- ◆ Medvetet undanhållande av arbetsrelaterad information eller lämnande av sådan.
- ◆ Medvetet saboterande eller försvårande av arbetets utförande.
- ◆ Uppenbart förolämpande utfrysning, åsidosättande behandling.
- ◆ Förföljelse i olika former, hot och skapande av rädsla, förnedring t.ex. sexuella trakasserier.
- ◆ Medvetna förolämpningar, överkritiskt eller negativt bemötande eller förhållningssätt (hån, ovänlighet etc.).
- ◆ Kränkande s.k. ”administrativa straffsanktioner” som plötsligt riktas mot enskild arbetstagare utan sakliga skäl, förklaringar eller försök att gemensamt lösa eventuella bakomliggande problem. Sanktionerna kan utgöras av t.ex. omotiverade fråntagande av arbetsrum eller arbetsuppgifter, oförklarade omplaceringar eller övertidskrav.

• OLYCKFALL / DÖDSFALL / SORG

– Elev - personal

Kontakta tjänstgörande skolledare.

Räddningsledare/skolledare:

- Informera närmast berörda på skolan.
- Fördela arbetsuppgifterna.

Kontakta anhöriga. Den sörjande familjens önskemål om vidare information respekteras.

- Informera receptionen.
- Kontakt med polisen vid behov.
- Massmediakontakt vid behov.

Kurator:

- * Akut psykosocial hjälp till drabbade och anhöriga.
- * Stödsamtal.
- Kontakt med kyrkan, socialtjänsten vid behov.
-

Skolsköterska:

- * Akut medicinsk hjälp till drabbade och anhöriga.
- * Medicinskt ledningsansvar tills ev. ambulans anländer.
- * Stödsamtal.

– Dödsfall vid sjukdom

Kontakta tjänstgörande skolledare.

Skolledare/mentor:

- * Informerar närmast berörda på skolan.
- * Kontaktar anhöriga. Den sörjande familjens önskemål om vidare information respekteras.

Kurator och skolsköterska:

- * Finns tillgängliga som stöd för elever, personal och anhöriga.

Beroende på hur nära den avlidne stod eleverna, avsätts tid för att tala om dödsfallet i klassen.

Skolledningen ansvarar för kondoleanser och för att flaggningsrutiner följs.

I samband med flaggning på halv stång informerar lärarna sina elever om vem som har avlidit.

Möjlighet för de elever och personal som önskar att delta i begravningen i samråd med den sörjande familjen.

Elevhälsopersonalen ansvarar för fortlöpande stöd och kontakt med berörda elever.

VAD GÖR JAG SOM LÄRARE OM EN AV MINA ELEVER HAR RÅKAT UT FÖR EN OLYCKSHÄNDELSE

KONTAKT MED ELEVENS HEM

Föräldrar uppskattar i regel att skolan hör av sig. Ring, skriv, gör ev. hembesök och visa ditt deltagande.

SAMTAL MED KLASSEN

Det bästa är om mentorn håller i samtalet, gärna tillsammans med en annan lärare/personal som har en bra relation till klassen.

Om du för närvarande befinner dig i en besvärlig livssituation, rådgör med elevstödsteamet om vem/vilka som skall ta samtalet med klassen.

Avsätt en ordentlig tid för samtalet.

FÖRSLAG TILL SAMTALSSTRUKTUR

1. Inledning

Läraren berättar kortfattat vad som hänt och förklarar för eleverna att ”vi skall använda den närmaste timmen till att prata om vad som hänt”. Läraren kan t.ex. säga att ”genom att prata om vad som hänt kan vi bättre förstå hur vi själva reagerar och hur andra har det”. Det är också mycket viktigt att reda ut eventuella missförstånd/rykten.

När man pratar om sådana här svåra saker är det lätt att någon blir ledsen eller uttrycker tankar som kan verka ”konstiga”.

Ingen får efteråt kritiseras eller retas för det man sagt under samtalet.

Det vi pratat om ”kan stanna kvar i rummet”.

Man måste inte säga något. Det går bra att sitta tyst och lyssna.

2. Faktadel

Läraren bör innan ha skaffat sig ordentlig faktainformation om vad som

hänt och vad som får sägas ut i klassen. Om det krävs och är lämpligt kan man be polis och/ eller sjukvårdspersonal vara med.

Man låter nu eleverna berätta hur de fick reda på vad som hänt – vad de fått veta och av vem/vilka och när. Här ges nu tillfälle att rätta till missförstånd och förvirrade uppfattningar/rykten.

Om någon elev verkar ha drabbats mer än andra (visar starkare reaktioner på det inträffade) kan elevstödsteamet kontaktas för adekvat hjälp och stöd

3. Tanke- och reaktionsfaser

När man är med om att någon råkat illa ut kan man reagera på många olika sätt och många tankar far genom huvudet. ”Vad var värst för dig?”, ”Hur reagerade du?” (eleverna får frivilligt berätta).

Om eleverna varit med vid händelsen är det viktigt att man i detalj går igenom alla sinnes intryck (syn, hörsel, lukt, känsel, smak) samt kroppsliga reaktioner (skakningar, kväljningar, andnöd, svimningstendens etc.).

När eleverna berättar om sina intryck och reaktioner frågar läraren vidare om det är någon annan som reagerat på samma sätt.

När eleverna uppfattar att andra har reagerat på samma sätt ”normaliseras” deras reaktioner.

4. Informationsfasen

Läraren sammanfattar och påpekar likheter i elevernas tankar och reaktioner och påtalar det normala i deras reaktionssätt.

Läraren informerar om hur man ofta brukar reagera efter sådana här händelser. Det är också viktigt att framhålla att alla reagerar inte så här och att man inte måste reagera på ett visst sätt för att vara normal.

Ge exempel på känslor: fruktan, ångest, ”kan det hända igen?”, ”kan det hända mig?” ilska, ”varför händer det?”, onödigt! kunde det ha undvikits? Hämnd, t.ex elever som körts ihjäl av rattfyllerist. Viktigt att de får prata av sig ”hämn- och strafffantasier”, skam, skuld, självföreläelser, ”vad kunde jag ha gjort? Varför hände det X och inte mig?”

Berätta att minne och koncentration kan påverkas en tid framöver

eftersom man kan komma att tänka på det inträffade i månader efteråt. (stress-krisreaktioner/krisförlopp).

Läraren kan ge eleverna en del tips om vad de själva kan göra:

- ☒ prata med sina föräldrar om vad som hänt
- ☒ prata med vänner/kompisar och bekanta
- ☒ prata med skolpersonal
- ☒ skriva dikter, dagbok, måla
- ☒ göra något tillsammans för de efterlevande t.ex skicka blommor.

5. Avslutningsfas

Sammanfattning om vad som tagits upp samt information om och planering för det som skall hända framöver.

- ☒ minnesstund
- ☒ begravning
- ☒ skall man prata mer om det inträffade?

INFORMATION TILL KLASSENS FÖRÄLDRAR

Klassens föräldrar kan informeras via ett brev som formuleras av mentorn. I detta brev är det lämpligt att uppmärksamma föräldrarna på att deras ungdomar kan komma att reagera med olika symtom den närmaste framtiden. De kan t.ex. få koncentrationssvårigheter, minnessvårigheter, sömnproblem, mardrömmar, allmän oro etc.

SAMTAL MED KLASSEN

☒ Information från skolledning, krisgrupp, polis, sjukvård mm.

Anteckna fakta:

.....
.....
.....
.....
.....

I klassrummet:

1. Presentation av dig/er och varför du/ni är där.
2. Information om vad som hänt. Viktigt att hålla sig till fakta!
3. Få **samtal** till stånd med **eleverna** kring händelsen, ex. på frågor:
 - ☒ när fick du höra om händelsen?
 - ☒ var var du då?
 - ☒ vad gjorde du då?
 - ☒ kände du till händelsen?
 - ☒ hur är det nu?
4. **Avsluta** med att informera om vad som kommer att hända under resten av dagen och dagarna:
 - ☒ program för resten av dagen
 - ☒ tid för lunch
 - ☒ personal tillgängliga, var de finns
 - ☒ vad händer den närmaste dagarna? Lektioner?
5. Jag/vi kommer tillbaka för samtal, är tillgängliga, när då och var då.

STRESSREAKTIONER

Kriser och deras förlopp

Kriser är ett naturligt inslag i det mänskliga livet. De kriser som vår krispärm handlar om, är kriser orsakade av yttre händelser som kan komma att påverka oss som människor. Det är mycket viktigt att känna till de olika faser en människa går igenom för att lättare kunna förstå våra egna reaktioner inför det skedda. Det underlättar också bearbetningen av krishändelsen samt ökar förståelse för andras reaktioner.

Reaktionerna delas in i 4 faser: chockfasen, reaktionsfasen, reparationsfasen och nyorienteringsfasen. Nedan följer en mycket kort översikt.

Chockfasen:

Den varar från ett kort ögonblick upp till 2-3 dygn. Det som händer kan vara en känsla av överklighet. "Det här händer inte mig", bara andra. Det är också möjligt att "frysa" sina känslor för att senare börja känna. Det kan ge en känsla av att vara en iakttagare. Dessutom kan vi reagera med panik och förvirring.

Det förekommer också fysiska reaktioner såsom hjärtklappning, yrsel, illamående, svettningar, muskelspänningar eller matthetskänsla. Vad vi än känner är det helt normalt, eftersom vi ännu inte kan förstå det som skett.

Reaktionsfasen:

Den här fasen pågår under en till några månader. Nu börjar vi kunna förstå det som har hänt och då kan även sorgearbetet komma igång.

Vanliga reaktioner är att vi återupplever det som inträffade. Ångest är också vanligt. Vi blir mer sårbara. Det kan göra att vi blir okoncentrerade i arbetet och kan ha svårt att komma ihåg saker.

Sömnsvårigheter kan uppstå. Det kan vara svårt att somna och mardrömmar är vanligt.

Andra känslor kan vara skuld, skam och självförelser. Det är lätt att känna aggressivitet och ilska.

Dessutom kan frågor av existentiell natur komma. Vi kan börja fråga oss vad meningen med livet är o s v.

Reparationsfasen:

Den pågår från någon månad fram till ett halvt - ett år efter det inträffade. Vi kan då börja acceptera det som inträffade och se framåt. Det är dock viktigt att inte skönmåla tiden före det inträffade utan minnas att den tiden också hade sina bekymmer.

Nyorienteringsfasen:

På den här fasen finns det ingen avslutning. Vi lever vidare med ett ärr och kan minnas det skedda under kortare perioder av sorgsenhet.

Litteratur: Cullberg, Kris och utveckling

OMHÄNDERTAGANDE VID OLYCKSFALL

Förbandslådor finns bl a hos skolsköterska, receptionen, vaktmästeriet och i fysik- och kemisalar samt idrottssalar.

• Lättare olycksfall

- 1) Kontakta skolsköterskan för bedömning.
- 2) Om skolsköterskan ej är i skolan, kontakta föräldrar respektive vårdcentral / sjukhus.

”ABC - Första hjälpen ” Se sid 23

• Svårare olycksfall och akut sjukdom

- 1) Skolsköterskan tar det omedelbara medicinska ansvaret.
- 2) Om skolsköterskan ej är på plats, kontakta receptionen. Kontakta anhöriga.
- 3) Om skolsköterskan ej är i skolan, kontakta närmaste akutsjukhus alt. sjukvårdsupplysningen.
Vid behov tillkallas ambulans och eventuell förstärkning. För tel.nr se telefonlista sid. 4-5.
Följ med till sjukhuset och stanna kvar tills anhörig anlant.
- 4) Kontakta närmast anhörig.

Se ytterligare instruktioner på sid 13

”ABC - Första hjälpen ” Se sid 23

Larm av ambulans

Slå **112** och tala om vad som hänt och vad du heter och varifrån du ringer.
Lägg inte på luren direkt utan var beredd på frågor från larmoperatören.

Om du ringer från en automat: Slå **112**. Det är kostnadsfritt.

Taxi

Begär kvitto vid taxiresa. Läkarintyg erfordras. Vid olycksfall samt vid resa till och från skolan ersätts elever i efterhand via Stockholms Stads olycksfallsförsäkring (Folksam). Skolsköterskan har blanketter.

Kontakta

Tag kontakt med närmast anhörig.

Informera

Meddela receptionen och skolledningen vad som hänt.

ABC - FÖRSTA HJÄLPEN

Innan du sätter igång att hjälpa den skadade: **TA DET LUGNT.**

Försök tänka ut vad du ska göra innan du sätter igång.

Är ni flera på plats så skicka någon efter mer hjälp.

A - Andning

- Om den skadade är medvetslös och inte andas av sig själv - (kolla detta genom att titta på bröstkorgen, lyssna och känna utandningsluften mot din egen kind).

1. Rensa munnen/halsen så att den skadade har fria luftvägar.
2. Placera den skadade på rygg och böj hans huvud bakåt och håll för hans/hennes näsa.
3. Blås in luft - 12-12 ggr/min - kontrollera att bröstkorgen höjer sig.
4. Kontrollera att den skadade har puls, annars behövs också hjärtmassage

B - Blödning

- Om den skadade har kraftiga blödningar - (Om blodet ”pulserar” eller ”sprutar” fram).

1. Stoppa blödningen ”provisoriskt” med fingertryck alt. hoprullat tyg.
2. Placera den skadade kroppsdelen så högt över hjärtat som möjligt.
3. Försök att göra ett tryckförband.

C - Chock

- Om den skadade visar symptom på att vara chockad - (Symptom: Blek, kallsvettig, matthet, snabb och svag puls).

1. Kolla att den skadade andas ”normalt”.
2. Kolla om den skadade har några blödningar - stoppa i så fall dessa.
3. Se till att den chockade är varm och får vila.

Framstupa sidoläge

Detta är en bra och vilsam ställning för någon som är skadad t ex:

- * En medvetslös person som kan andas själv.
- * En person som har svårt att andas, eller kan få svårt att andas - kanske kommer att kräkas.

Svårare olycksfall och akut sjukdom (bilaga nr 1)

Inledning

Ibland inträffar svårare olycksfall och akut sjukdom i skolan. Skolsköterskan tar då det omedelbara medicinska ansvaret.

I en del akuta fall måste andra personer på skolan ta ansvar för en sjuk eller skadad innan hjälp har hunnit anlända.

Följande råd är enkla och kortfattade. De bör ses som korta anvisningar om vad man som

medmänniska kan göra i en akut situation.

Försök uppträda lugnt!

Det är det första rådet som är både det enklaste och det svåraste. Panik hos den drabbade eller i omgivningen kan leda till chock.

Kallsvettig, blek hud, oro och förvirring kan vara de första tecknen. Kan ibland förhindras genom ett lugnt uppträdande och värme (en filt, jacka eller dyl).

Lämna aldrig en skadad/chockad person ensam.

Allergisk/anafylaktisk chock

En allergisk/anafylaktisk chock uppstår när vissa allergiker utsätts för en massiv exposition av det som man är allergisk emot. Det kan t ex ske när en fiskallergiker äter fisk eller när en penicillinallergiker får penicillin. Det kan också inträffa av getingstick.

De första symptomen är klåda i handflator, på fotsulorna och i svalget. Därefter kan nässelutslag, ögonklåda, astma, illamående, kallsvett och i värsta fall medvetslöshet komma.

Lägg personen med fotändan högt. **Larma Ambulans**. Ge akt på andningen. Var beredd på att starta hjärt- lungräddning (HLR).

Astma-anfall

Sätt den drabbade med armarna vilande högt på t ex en stolsrygg eller en fönsterkarm för att vidga bröstkorgen. Öppna eventuellt ett fönster. Om den egna medicinen saknas eller ej hjälper inom kort, uppsök närmaste vårdcentral/akutsjukhus.

Avskuret finger

Lägg personen ner med den skadade handen i högläge. Lägg tryckförband. Lägg fingret i plastpåse som tillsluts väl. Förvara påsen i en ytterpåse med isvatten. Till handkirurg med ambulans.

Benbrott

Vid benbrott bör man undvika att ändra läget av den skadade kroppsdelens. Misstänker man brott på ryggraden bör man inte alls flytta på den skadade. Om det är nödvändigt, släpa undan den skadade med hjälp av en filt eller jacka. Larma ambulans och låt ambulanspersonalen ta ansvar för hur flyttning ska ske.

Blödning, stora sår

Lägg den skadade ner. Högläge av den blödande kroppsdelens och därefter fingertryck alt. hoprullat tyg på såret. **OBS!** Om möjligt använd handskar. Lägg ett tryckförband med hjälp av kompresser och elastiska bindor eller annat tillgängligt. Larma ambulans. Var observant på om medvetandegraden förändras. Var beredd att starta hjärt- lungräddning (HLR).

Vid kraftigt våld mot buken kan inre blödningar uppstå.

Symptom: blekhet, kallsvett, oro. Lägg den skadade ner. Benen högt. **Larma ambulans.**

Brännskada

Skölj omedelbart med svalt vatten. Håll den skadade kroppsdelens i svalt vatten i minst 20 min. Helst tills det inte gör ont längre. Lägg på torrt och luftigt förband. Rör ej blåsorna. Om brännskadan är större än två handflator eller verkar vara djup - till sjukhus.

Diabetes

En diabetiker som behandlas med insulin kan i vissa fall få s k känning. Det beror på att blodsockret har blivit för lågt. Man blir blek, kallsvettig, verkar okoncentrerad och orolig.

Ge snabbt något att äta t ex mjölk och smörgås, druvsocker eller något annat. Skicka aldrig hem en person med känning utan tillsyn. Situationen kan bli värre. Vid medvetlöshet får man inte ge mat eller vätska. **Larma ambulans vid medvetlöshet.**

El-olyckor

Tag aldrig direkt i en människa som är i kontakt med något strömförande. Kan du inte omedelbart bryta strömmen så ta ett torrt, icke ledande föremål till hjälp för att snabbt rycka bort den skadade från strömkällan. Skicka till sjukhus för kontroll. Om medvetlöshet inträffar starta hjärt- lungräddning (HLR).

Epilepsi/krampanfall

Ett större krampanfall medför vanligen medvetlöshet och ryckningar i kroppen. Oftast är anfallet självbegränsande och upphör inom några minuter. Lägg den skadade på sidan och framåtlutad på plant underlag på sådant sätt att han inte skadas av sina ryckningar.

Lossa ev. åtsittande kläder. Stoppa inte in något i munnen. Bett i tungan är helt

ofarligt och läker snabbt. Någon som veterligen har sitt första anfall ska föras till sjukhus.

Ta tid - om anfallet pågår mer än fem minuter ska ambulans larmas.

Förgiftning

Vid misstanke om förgiftning ge dryck, gärna mjölk annars vatten, saft eller det du snabbast kan nå. Ring **Giftinformationscentralen** för instruktioner. **Tel dagtid: 33 12 31, jourtid 112.**

Framkalla aldrig kräkning om det nedsvalda är lut, syra eller petroleumprodukter (t ex dilutin, lacknafta, varnolen, tändvätska eller liknande). Försök alltid få tag i det preparat eller ämne som har orsakat förgiftningen, för information till Giftinformationscentralen eller läkare.

Hjärnskakning

Om någon får ett slag mot huvudet kan detta leda till hjärnskakning. Inträffar en stunds medvetslöshet, minnesförlust, kräkningar, svår huvudvärk, yrsel, dubbelseende, stickningar i händer och/eller fötter ska personen föras till sjukhus. Konferera ev med sjukhusets akutmottagning eller sjukvårdsupplysningen om transportsätt. Vid endast lättare huvudvärk kan man avvakta och observera den skadade någon timme. **Skicka ej hem utan tillsyn.** Informera om vad som har hänt och att vidare observation bör ske ett antal timmar framöver.

Köldskada

Värm den frusna kroppsdelens långsamt. Använd ljummet vatten eller den egna kroppen. OBS! Det är helt fel att gnida med snö. Massera aldrig. Ge gärna varm dryck om den drabbade är vid medvetande. Vid allmän förfrysning måste man snabbt till sjukhus.

Näsblod

Nyp om näsans mjuka delar, håll kvar i 5-10 minuter. Sitt upprätt, gärna lätt framåtböjd. Om det inte slutar att blöda så rulla ihop en kompress, lite bomull eller liknande till ett lillfingers tjocklek. Smörj om möjligt in rullens spets med lite vaselin så att den inte fastnar i såret. För upp rullen i den blödande näsborren. Nyp sedan om näsan i fem minuter igen.

Proceduren kan ev upprepas en gång till. Om blödningsen fortfarande inte har stannat så uppsök sjukhus.

Stukning, vrickning, muskelskador

Symptomen är smärta, svullnad och nedsatt rörlighet. Håll kroppsdelens högt och linda hårt med elastisk binda alt. tryck med händerna i 20 min. Linda sedan om lösare. Vid svåra smärtor till läkare.

Svimning/medvetslöshet

Svimning beror vanligen på blodtrycksfall. Blodtillförseln till hjärnan minskar, den drabbade blir blek, ibland kallsvettig och faller ihop. När man intagit

horisontalläge regleras blodtrycket snabbt och man kvicknar till. Höj gärna fotändan. Vila 10-20 minuter. Om man därefter känner sig bra behöver man inte göra något ytterligare om inte svimmingsattackerna återkommer. Då bör man genomgå en läkarundersökning. Kvarstår en viss omtöckning efter svimmningen ska sjukhus uppsökas.

Om personen inte ganska omedelbart kvicknar till har medvetslöshet inträtt. Den medvetslöse är helt slapp och reagerar inte för ljud- och synintryck eller vid beröring.

Starta hjärt- lungräddning (HLR). **Larma ambulans.**

”Sätta i halsen” - Främmande föremål i luftvägarna

Främmande föremål eller en matbit kan råka fastna i luftvägarna, vanligen vid stämbanden. Då uppstår ofta en kramp kring föremålet. Krampen släpper efter någon minut, men under tiden kan man bli blå i ansiktet genom andningshindret. Om personen ej hostar: Luta hans överkropp framåt. Dunka kraftigt i ryggen mellan skulderbladen eller ställ dig bakom personen med dina armar runt hans midja och tryck hårt inåt-uppåt så att en snabb sammanpressning av bröstkorgen sker. Till sjukhus för kontroll. Om hindret ej lossnar **larma ambulans** - starta hjärt- lungräddning (HLR).

Tandskada

Utslagna permanenta tänder sätts på plats. Är tanden smutsig håll i kronan (ej roten) och skölj i ljummet vatten. Om tanden ej kan sättas på plats så förvara den i lite mjölk eller ännu hellre i munnen t ex innanför underläppen eller under tungan. Till tandläkare inom en timme.

När tänder har lossnat lite men fortfarande sitter kvar är det viktigt att inte bita ihop. Till tandläkare. **Varje större våld mot munnen kan medföra tandskada och man bör undersökas av tandläkare.**

Ögonskada

”Skräp i ögat” - skölj rikligt med ljummet vatten. Om besvären kvarstår, till sjukhus. Vid ”skräp i ögat” vid metallarbete som svarvning, fräsning eller liknande, åk omedelbart till sjukhus. När någon fått syra eller lut i ögat gäller det att handla sekundsnabbt! Spola omedelbart med en mjuk, ljummen vattenstråle (alt. använd speciell ögonuschflaska). Håll isär ögonlocken.

Spola i minst 15 minuter. Till sjukhus.

Ett slag mot ögat kan medföra skador. **Om dimsyn eller suddig syn, om ögat är rött eller om det skaver och/eller värker ska sjukhus uppsökas.**

UTRYMNING

Utrymningslarmet går: Korta signaler som hörs oavbrutet utan stopp - - - - - .

Bege dig omedelbart till uppsamlingsplatsen enligt skiss på anslagstavlan i klassrummet.

Följ den utrymningsväg som anges i korridor och trapphus. Hissen får inte användas!

Läraren följer gruppen till uppsamlingsplatsen och gör där en närvarokontroll.

Lång signal betyder faran över. Återgå till din arbetslokal

(Bilaga 2)

KARTA ÖVER SKOLAN MED UPPSAMLINGSPLATSER

(Bilaga nr 2)

ÖVRIGT

ANTECKNINGAR